

TORRE PACHECO: un còctel molotov anunciat

Blanca Garcés, investigadora sènior, CIDOB

843

JULIOL
2025

**Aquest article es va
publicar prèviament al
diari ARA.*

A mitjans de juliol de 2025, després de l'agressió d'un veí per part d'un jove d'origen marroquí a Torre Pacheco, es van desencadenar diversos dies d'aldarulls xenòfobs que en gran part van ser promoguts des de les xarxes socials per grups d'extrema dreta arribats des de diferents punts d'Espanya. Mentre que la major part d'anàlisis han posat el focus en la responsabilitat i la impunitat amb què actuen aquests grups, aquest article argumenta que cal anar més enllà, prestant atenció a una combinació d'elements inflamables que s'anunciaven des de feia temps i que també estan presents en el context local.

La cacera d'immigrants a Torre Pacheco és un exemple més dels efectes monstruosos dels discursos d'odi promoguts per l'extrema dreta i alimentats per les xarxes socials. Els casos es multipliquen arreu d'Europa: només en els últims mesos, s'han viscut aldarulls xenòfobs de caràcter extremadament violent al Regne Unit, Irlanda, França, Alemanya i Itàlia. Però seria un error pensar que tot és culpa de l'extrema dreta. Torre Pacheco és l'efecte d'un còctel molotov elaborat a foc lent.

El primer ingredient inflamable d'aquest còctel és de tipus econòmic. Amb la creació, als anys noranta, d'un mercat únic europeu, Torre Pacheco es va convertir en la capital de l'economia agroindustrial exportadora del Camp de Cartagena. L'èxit de les fruites i les hortalisses *made in Spain*, que també inclou Almeria i Huelva, genera beneficis milionaris any rere any. Però a ningú se li escapa que és un model insostenible. Ho és en termes mediambientals. I ho és en termes socials, ja que depèn del treball precaritzat i precaritzador de les persones migrants. Les seves condicions de treball i de vida són la cara amarga dels tomàquets, els pebrots i els carabassons que mengem.

En aquest sentit, Torre Pacheco no és un símptoma dels nous temps, com alguns han argumentat. Aquest model fa dècades que es desenvolupa i les seves conseqüències fa temps que les coneixem. Els incidents racistes d'El Ejido del febrer del 2000 van ser un primer avís. Durant uns dies, també es va sortir a la "cacera del moro". Aleshores, les imatges d'incendis i destrosses també van causar una gran commoció. I aleshores ja es va concloure que tanta misèria i segregació no podien portar res de bo. Vint-i-cinc anys després, no només no ha millorat la situació, sinó que ha anat a pitjor. Les condicions imposades per les grans cadenes de supermercats, amb preus a la baixa i costos a l'alça, han fet del treball mal remunerat dels treballadors migrants un element encara més estructural i necessari per a la supervivència del sector.

El que sí que ha canviat des dels incidents d'El Ejido és que ara ja no parlem d'immigrants sinó dels seus fills i filles. Aquí és on entra el segon ingredient inflamable d'aquest còctel molotov. Les mal anomenades "segones generacions" són d'aquí, cosa que vol dir que es resisteixen a acceptar la precarietat absoluta que van viure els seus pares. Alhora, se les assenyala constantment com a persones de fora, la qual cosa es tradueix en situacions diàries de discriminació, segregació i menyspreu social. Ni l'escola ni la inserció laboral serveixen per a la integració social. El resultat és més pobresa, més risc d'exclusió, més atur i més abandonament escolar.

Tot això porta dues conseqüències. La primera és que, sota aquestes condicions, certs barris s'han anat degradant. Per a alguns joves, els petits furtcs o el tràfic de drogues poden acabar dibuixant-se com l'alternativa. Tot i ser una infimíssima part dels casos, els efectes sobre la percepció i el discurs mediàtic no són menors. En aquest sentit, no hauríem de menysprear el tema de la seguretat, que és important i que afecta uns i altres per igual. La segona conseqüència és la frustració: se'ls ha dit que són ciutadans de ple dret, però a la pràctica no ho són. Fa temps l'Andreu Domingo i el Jordi Bayona **advertien** que les *banlieues* franceses no ens queden tan lluny.

El tercer ingredient d'aquest còctel molotov també és nou respecte als incidents d'El Ejido i té a veure amb l'extrema dreta. D'això se n'ha parlat més. Torre Pacheco és un exemple de com l'extrema dreta parasita i alimenta els malestars per extreure'n vots. No té per què generar-se en l'entorn local. Aterren allà on salta una espurna per convertir-la en un foc. Torre Pacheco també posa de manifest el motiu pel qual l'estratègia comunicativa de l'extrema dreta sovint s'acaba imposant: el contingut senzill però insistent del missatge i l'ús magistral de les xarxes socials els fa difícils d'igualar en un món en què la mentida es distingeix cada vegada menys de la veritat.

Els tres elements, de caràcter altament inflamable, es combinen a Torre Pacheco, però també estan molt presents a la resta d'Espanya. Les espurnes d'Alcalà de Henares, El Ejido, Salt, Mataró o Piera no auguren res millor. És urgent fer-hi front, perquè ja anem tard. Això implica "rearmar-nos de paraules", perquè estem perdent la batalla del relat. També convé no obsessionar-nos només amb l'extrema dreta, perquè els dos primers elements d'aquest còctel molotov són fonamentals i no tenen a veure amb ells sinó amb nosaltres. I, finalment, demana una resposta col·lectiva, a partir de l'aliança ferma entre administracions, el tercer sector, la societat civil, els mitjans de comunicació, l'acadèmia i cadascun de nosaltres sense excepció.